

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

The Development of a Participatory Management Model of Educational Institutions to Promote Thai Music Competency for Elementary School Students

สุภาภรณ์ พรหมแก้ว*

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะนางโผ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3,
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Supaporn Promkaew*

The Director of Bankohnamgdoi School Nakhon Si Thammarat Primary Educational
Service Area Office 3, Office of the Basic Education Commission*

Corresponding author E-mail: supapornp2513@gmail.com

(Received: August 21, 2023; Revised: September 15, 2023; Accepted: September 22, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมประจำปี 2565 จำนวน 14 โรงเรียน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 3) นักเรียน จำนวน 14 คน 4) ผู้ปกครอง จำนวน 14 คน และ 5) ครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 23 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 2) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือฯ โดยค่า IOC มีค่า 0.60-1.00 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนโดยค่า IOC มีค่า 0.60 ถึง 1.00 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองค่า IOC มีค่า 0.60 ถึง 1.00 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาโดยค่า IOC มีค่า 0.60 ถึง 1.00 และ 6) แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยค่า IOC มีค่า 0.60 ถึง 1.00 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test for One Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารแบบฯ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านแนวคิดและทฤษฎี ด้านหลักการและเหตุผล ด้านการวางแผนบริหารจัดการ ด้านกระบวนการปฏิบัติ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติ โดยอาศัยการขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพเดมมิ่ง และผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยภาพอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า (1) ผลการแข่งขันความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมระดับชาติได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.41 คะแนน จาก 100 คะแนน (2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียน

ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา, ความสามารถด้านดนตรีไทย

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to examine the current situation and issues surrounding the promotion of Thai music competency in educational institutions, 2) to develop a participatory management model for educational institutions aimed at enhancing Thai music competency among elementary school students, 3) to implement and assess the effectiveness of the participatory management model in promoting Thai music competency among primary school students, and 4) to evaluate the effectiveness of the participatory management model in enhancing Thai music competency for elementary school students. Research and development methodologies were employed in this study. The sample comprised 14 elementary schools in Nakhon Si Thammarat Province participating in the Thai Music Skills Competition at the Arts and Crafts Fair of the Year 2022, 5 experts, 14 students, 14 parents, and 23 teachers and school administrators. Research tools included questionnaires on the current conditions and issues related to promoting Thai music competency, student satisfaction, parent satisfaction, teacher and school administrator satisfaction, and an assessment form for the participatory administrative model. The data analysis involved basic statistics such as mean, standard deviation, t-test for one sample, and content analysis.

The research findings are summarized as follows: 1) The current issues regarding the promotion of Thai musical abilities in educational institutions were identified to be at a high level. 2) The developed participatory management model for educational institutions to enhance Thai music competency among students encompasses conceptual and theoretical aspects, principles and reasons, management planning components, operational processes, and performance evaluation. The model is guided by the Deming quality cycle, and the evaluation results indicated high levels of satisfaction with the model's usability. 3) The trial implementation of the participatory management model revealed that: (a) participating students achieved an average score of 80.41 out of 100 in the Thai music skills competition at the National Arts and Crafts Fair, with a standard deviation of 10.29; (b) statistical significance was observed at the 0.05 level; and (c) overall satisfaction levels among students, parents, teachers, and school administrators were high. 4) The evaluation results of the participatory management model for educational institutions aimed at enhancing Thai music competency among elementary school students indicated high levels of effectiveness.

Keywords: Participatory Management Model of Educational Institutions, Talent in Thai music

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทยจัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชนชาติไทยมาตั้งแต่โบราณเป็นสิ่งไพเราะ และงดงามอย่าง ประณีตเป็นเครื่องกล่อมเกลาคิดใจและสร้างความสุข ความเพลิดเพลินให้กับคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นศิลปะ อันทรงคุณค่าแสดงเอกลักษณ์ของชาติได้อย่างเด่นชัดและมีประโยชน์นานัปการ (พินิจ สังสัพพันธ์ และสุริพร อนุศาสนนันท์, 2562) นอกจากนี้ยังเป็นวัฒนธรรมที่บ่งชี้ถึงเอกลักษณ์ประจำชาติและความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากดนตรีไทย มีคุณลักษณะเฉพาะพิเศษที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดนตรีของชาติอื่น องค์ประกอบของดนตรีในทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นจังหวะ ทำนอง สีสันของเสียง การประสานเสียงและคีตนิพนธ์ ล้วนมีลักษณะที่แตกต่างไปจากดนตรีของชาติอื่นทั้งสิ้น ทั้งนี้ทุกยุค ทุกสมัยในอดีตคนไทยต่างมีความผูกพันใกล้ชิดกับดนตรีไทยจนสามารถกล่าวได้ว่าทุกสีลาจังหวะของวิถีชีวิตไทยล้วนเต็มเปี่ยม ไปด้วยศิลปการดนตรี (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2542 อ้างถึงใน ปราณี เพียรชนะ, 2560) ดังนั้นในประเทศไทยการเรียนการสอน ดนตรีไทยนับตั้งแต่อดีตมาเป็นการเรียนการสอนแบบระบบมุขปาฐะ โดยครูบาอาจารย์ ผู้สอน หรือผู้ถ่ายทอดความรู้และ ทักษะการบรรเลงต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสามัญชนทั่วไปจนถึงระดับชนชั้นสูง เช่น ขวาวบ้าน ขำราชบริพาร พรหมณ (ในวัง) พระบรมวงศานุวงศ์และพระมหา กษัตริย์ เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนดังกล่าวนี้เกิดขึ้นทั้งในบ้าน วัด และวัง ซึ่งสถานที่ เหล่านี้ยังนับเป็นสถานที่ในการผลิตครูดนตรีออกสู่สังคมในครั้งสมัยก่อนอีกด้วย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2562)

จากความสำคัญของดนตรีไทยกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 ด้านดนตรีไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดก ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี วัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงเป็นหลักสูตรภาคบังคับของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่จะต้องเรียนวิชาดนตรี เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของดนตรี ซึ่งช่วยในการพัฒนาทักษะทางดนตรีทั้งในเรื่องการขับร้อง การบรรเลงเครื่องดนตรี หรือทักษะอื่น ๆ ที่เกิดจากการทำกิจกรรมในวิชาดนตรี ทั้งนี้ช่วยพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างสมาธิ ความจำ เขียวปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่พึง ประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียน (ปิ่นทชนิด ปัญญาสังข์, 2563) ดังนั้นการศึกษาดนตรีในปัจจุบันจึงได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่ง ที่จำเป็นของมนุษยชาติ เนื่องจากดนตรีเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสุข หรือสารเอนโดฟินที่หลั่ง ออกมาเมื่อทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ช่วยทำให้เด็กมีความสนใจการเรียน และกำจัดสิ่งรบกวนสมาธิออกไป อีกทั้งดนตรี ยังเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้สมองของมนุษย์ทำงานได้ดีและรับรู้ได้เร็วขึ้น อีกทั้งเสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อความรู้สึก นึกคิด มีส่วนช่วยทำให้บุคคลมีมนุษยสัมพันธ์และเข้าสังคมได้ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและเข้าใจตนเองสามารถโน้มน้าวจิตใจ ให้ผู้ฟังรู้สึกเคลิบเคลิ้มคล้อยตาม เกิดความสุนทรีย์ มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยขโลมจิตใจให้เยือกเย็น ทำให้คลายและลดความกังวล (พินิจ สังสัพพันธ์, 2561)

ผลการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัย พบว่า สภาพปัญหาของการส่งเสริมความสามารถในการเล่นดนตรีไทยของ นักเรียนมีดังนี้ 1) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านสาขาวิชาดนตรีโดยตรง ซึ่งบางโรงเรียนใช้วิทยากรภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาช่วยสอน ดังนั้นจึงทำให้การเรียนการสอนวิชาดนตรีมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ 2) การเรียนการสอนวิชา ดนตรีไทยในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียนน้อยประมาณ 25-27 ชั่วโมงต่อปี 3) สถานศึกษาไม่มีเครื่องดนตรีไทย ในการจัดการเรียนการสอน 4) โรงเรียนไม่มีครูวิชาเอกดนตรีไทยโดยตรง และ 5) สภาพการจัดการศึกษาหน่วยงาน องค์กร และสถานศึกษาต่าง ๆ ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย แต่การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่เป็นระบบ

ดังนั้นทำให้นักเรียนที่เข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ เมื่อนักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และพัฒนาความสามารถอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัยและต่อเนื่องความเป็นเลิศจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้หรืออาจหายไปในช่วงที่สุด ซึ่งนับเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (พินิจ สังสัพพันธ์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ สุนัส ฤกษ์สมโภชน์ และพิระพงษ์ สิทธิอมร (2562) กล่าวว่าสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบปัญหาดังนี้ 1) การจัดเนื้อหาวิชาดนตรีจากหลักสูตรฉบับเดิม 2) ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ 3) เนื้อหาของหลักสูตรมีการคล้อยตามครูผู้สอน 4) โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง หรือต่างจังหวัดประสบปัญหาไม่ครบสาขาวิชา 5) ครูสอนข้ามเนื้อหาที่ตนไม่มีทักษะปฏิบัติ และ 6) ระยะเวลาของการฝึกทักษะมีจำกัด ทำให้นักเรียนไม่สามารถเก็บสาระการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินิจ สังสัพพันธ์ (2564) ที่ได้ศึกษาศึกษาสภาพปัญหาของการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทย ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องฝึกซ้อมดนตรีไทย ขาดแคลนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมดนตรีไทยของโรงเรียน นักเรียนมีเวลาฝึกซ้อมดนตรีไม่เพียงพอ โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทย โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรครูดนตรีไทยที่มีความรู้ความสามารถในการสอนดนตรีไทย โรงเรียนขาดแคลนเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ เวลาฝึกซ้อมดนตรีไทยสำหรับนักเรียนค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารขาดความตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีไทย นักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง รวมทั้งโรงเรียนขาดแคลนรถบริการรับส่งนักเรียน และเครื่องดนตรีไทยสำหรับการออกงานบริการสังคมต่าง ๆ โรงเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ หรือกิจกรรมดนตรีไทย วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอนอกจากนี้บางโรงเรียนยังประสบปัญหาอื่น ๆ เช่น นักเรียนมีจำนวนน้อย ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการสนับสนุนนักเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของดนตรีไทย ทั้งนี้เนื่องจากดนตรีไทยเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่ได้สร้างขึ้นและสะสมมาอย่างเนิ่นนาน และเป็นสมบัติที่งดงามที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ประจำชาติไทย ดังนั้นสถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอด ส่งเสริม และอนุรักษ์ดนตรีไทย โดยอาศัยนักเรียนเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ส่งเสริมดนตรีไทย และเป็นวิธีการในการอนุรักษ์ดนตรีไทยให้คงอยู่คู่ประเทศไทยอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีตั้งแต่วัยประถมศึกษาจนกระทั่งระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเล่นดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนมีความสามารถด้านดนตรีไทยและเพื่อให้ดนตรีไทยคงอยู่กับสังคมไทยสืบไปอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษา
- 2.2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
- 2.3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
- 2.4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 3.1 กลุ่มตัวอย่าง/ ผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมประจำปี 2565 จำนวน 14 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยหลักความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ระยะที่ 2 ประกอบด้วยดังนี้ (1) แหล่งข้อมูล คือ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย การจัดการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียน และ (2) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีไทย จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 แหล่งข้อมูล คือ คณะกรรมการประกวดการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมประจำปี 2565 และตัวอย่างประกอบด้วยดังนี้ (1) นักเรียนจำนวน 14 คน (2) ผู้ปกครองจำนวน 14 คน และ (3) ครูและผู้บริหารโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมประจำปี 2565 จำนวน 23 คน ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนบ้านเกาะนางโดย โรงเรียนบ้านไทรงาม โรงเรียนบ้านทุ่งนาใหม่ โรงเรียนวัดสมควร และโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ระยะที่ 4 ประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วยดังนี้ คณะผู้บริหารของโรงเรียนจำนวน 8 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมดนตรีไทยที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมระดับชาติประจำปี 2565 ของโรงเรียนบ้านเกาะนางโดย โรงเรียนบ้านไทรงาม โรงเรียนบ้านทุ่งนาใหม่ โรงเรียนวัดสมควร และโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ จำนวน 15 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.31 ถึง 0.91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

ระยะที่ 2 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

ระยะที่ 3 เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่า 0.37 ถึง 0.70 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 (2) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.75 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.31 ถึง 0.80 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

ระยะที่ 4 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามแนวคิดของทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2564) ซึ่งดำเนินการวิจัย 4 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้

สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 สถิติเชิงบรรยาย โดยนำเสนอค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวอย่าง (σ) ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประชากร

(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) ระยะที่ 3 การทดสอบที (t-test for one sample) และระยะที่ 4 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ)

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษา

ด้าน	μ	σ	การแปลผล
1. ด้านนโยบายของสถานศึกษา	4.53	0.66	มากที่สุด
2. ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร	4.51	0.60	มากที่สุด
3. ด้านการจัดทำโครงการส่งเสริมดนตรีไทย	4.43	1.40	มากที่สุด
4. ด้านการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ	3.82	0.87	มาก
5. ด้านครูผู้สอน	3.59	1.13	มาก
6. ด้านสภาพแวดล้อมของห้องเรียน	4.15	1.06	มาก
7. ด้านการเตรียมเครื่องดนตรีไทย	3.76	0.97	มาก
8. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	3.50	0.75	ปานกลาง
9. ด้านการสอนดนตรีไทย	3.50	0.75	ปานกลาง
10. ด้านการประกวดแข่งขันดนตรีไทย	4.31	0.75	มาก
รวม	4.18	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 รองลงมา คือ ด้านการจัดทำโครงการส่งเสริมดนตรีไทยโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.40 และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและด้านการสอนดนตรีไทยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ ด้านแนวคิดและทฤษฎี ด้านหลักการและเหตุผล ด้านการวางแผนบริหารจัดการ ด้านกระบวนการปฏิบัติ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาได้ขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพเดมมิง (Demming, 1986 as cited in Anderson et al, 1994, 446-447) เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Plan) ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นการตรวจสอบ (Check) และขั้นการปรับปรุงแก้ไข (ACT) ซึ่งแสดงรายละเอียดดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

รายการ	ระดับความเหมาะสม		การแปลผล
	μ	σ	
1. ด้านองค์ประกอบของคู่มือฯ	4.17	0.44	มาก
2. ด้านการนำคู่มือฯ ไปใช้งาน	4.33	0.35	มาก
รวม	4.22	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำคู่มือฯ ไปใช้งานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และด้านองค์ประกอบของคู่มือฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาดังนี้

ตารางที่ 3 คะแนนผลการพัฒนาความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่เข้าร่วมการประกวด แข่งขันระดับชาติ โดยจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ประเภทการแข่งขัน	คะแนน (100 คะแนน)	ระดับ
1.โรงเรียนบ้านเกาะนางโดย	การแข่งขันเดี่ยวฆ้องวงเล็ก	83.00	เหรียญทอง
2.โรงเรียนบ้านไทรงาม	การแข่งขันวงปี่พาทย์ไม้แข็ง	65.60	เหรียญทองแดง
3.โรงเรียนบ้านไทรงาม	การแข่งขันเดี่ยวระนาดเอก	90.00	เหรียญทอง
4.โรงเรียนบ้านทุ่งนาใหม่	การแข่งขันเดี่ยวซิม 7 หย่อง	93.80	เหรียญทอง
5.โรงเรียนวัดสมควร	การแข่งขันวงอังกะลุง	72.50	เหรียญเงิน
6.โรงเรียนบ้านหนองใหญ่	การแข่งขันเดี่ยวซอด้วง	73.00	เหรียญเงิน
7.โรงเรียนบ้านหนองใหญ่	การแข่งขันเดี่ยวซอคู่เพียงออ	85.00	เหรียญทอง
μ		80.41	
σ		10.29	

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนผลการแข่งขันความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชาติโดยภาพรวมนักเรียนมีคะแนนความสามารถเฉลี่ยเท่ากับ 80.41 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.29 โดยจำแนกตามโรงเรียนตัวอย่างที่เข้าร่วมการแข่งขันระดับชาติ ประจำปี 2565 มีจำนวน 5 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญทองมี 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านเกาะนางโดยเข้าร่วมการแข่งขันเดี่ยวฆ้องวงเล็ก 83.00 คะแนน โรงเรียนบ้านไทรงามเข้าร่วมการแข่งขันเดี่ยวระนาดเอก โดยนักเรียนได้คะแนน 90.00 คะแนน โรงเรียนบ้านทุ่งนา

ใหม่เข้าร่วมการแข่งขันเดี่ยวซิม 7 หย่อง โดยนักเรียนได้คะแนน 93.80 คะแนน โรงเรียนบ้านหนองใหญ่เข้าร่วมการแข่งขันเดี่ยวขลุ่ยเพียงออ โดยนักเรียนได้คะแนน 85.00 คะแนน โรงเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญเงิน คือ โรงเรียนวัดสมควรเข้าร่วมการแข่งขันวงอังกะลุง โดยนักเรียนได้คะแนน 72.50 คะแนน โรงเรียนบ้านหนองใหญ่เข้าร่วมการแข่งขันเดี่ยวซอด้วง โดยนักเรียนได้คะแนน 73.00 คะแนน และโรงเรียนบ้านไทรงามได้รับรางวัลเหรียญทองแดงประเภทการแข่งขันวงปี่พาทย์ไม้แข็ง โดยนักเรียนได้คะแนน 65.60 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมระดับชาติประจำปี 2565 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความสามารถด้านดนตรีไทย	μ	σ	df	t	P-value
ความสามารถด้านดนตรีไทย ของนักเรียนหลังทดลองใช้รูปแบบ	80.41	10.21	6	2.68*	0.02

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมระดับชาติประจำปี 2565 หลังใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ด้าน	นักเรียน (N=14)			ผู้ปกครอง (N=14)			ครูและผู้บริหาร (N=23)		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านครูผู้สอน/ วิทยากร	4.59	0.44	มากที่สุด	4.36	0.44	มาก	4.37	0.52	มาก
2. ด้านการจัด กิจกรรม	4.36	0.56	มาก	4.52	0.44	มากที่สุด	4.33	0.56	มาก
3. ด้านอุปกรณ์ การสอนดนตรี ไทย	4.62	0.45	มากที่สุด	4.42	0.35	มาก	4.58	0.41	มากที่สุด
4. ด้าน สภาพแวดล้อม	4.39	0.42	มาก	4.33	0.45	มาก	4.41	0.45	มาก
รวม	4.50	0.31	มาก	4.36	0.44	มาก	4.43	0.29	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและผู้บริหารที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบฯ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.44 และครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

ตารางที่ 6 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ด้าน	ระดับความเหมาะสม		แปลผล
	μ	σ	
1. ด้านมาตรฐานความเป็นไปได้	4.14	0.57	มาก
2. ด้านมาตรฐานอรรถประโยชน์	4.21	0.62	มาก
3. ด้านมาตรฐานความเหมาะสม	4.31	0.58	มาก
4. ด้านมาตรฐานความครอบคลุม	4.69	1.42	มากที่สุด
รวม	4.35	0.63	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมาตรฐานความครอบคลุมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.42 รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 รองลงมา คือ ด้านมาตรฐานอรรถประโยชน์โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และด้านมาตรฐานความเป็นไปได้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 ตามลำดับ

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านการจัดทำโครงการส่งเสริมดนตรีไทย และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนกับด้านการสอนดนตรีไทยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินิจ สังข์พันธ์ (2564) ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา พบว่า 1) ด้านการวางแผน โรงเรียนขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความสามารถด้านดนตรีไทย ขาดแคลนเครื่องดนตรีไทย ขาดแคลนงบประมาณ นักเรียนมีเวลาฝึกซ้อมดนตรีไม่เพียงพอ 2) ด้านการดำเนินการ โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทย ขาดแคลนบุคลากรครูดนตรีไทย ขาดแคลนเครื่องดนตรี เวลาฝึกซ้อมดนตรีไทยค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารขาดความตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีไทย นักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง สถานศึกษาไม่มีรถบริการรับส่งนักเรียน และเครื่องดนตรีสำหรับใช้งานบริการสังคม 3) ด้านการประเมินผล ยังไม่มีรูปแบบการประเมินที่ชัดเจน และ 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนา โรงเรียนประสบปัญหาการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดการฝึกซ้อมดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ พลฤกษ์ศรี และประชุม รอดประเสริฐ (2563) พบว่า กระบวนการบริหารจัดการวงดนตรีไทยเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.การเตรียมซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ หลักการและแนวคิด การจัดหาและจัดสรรงบประมาณ การจัดคณะทำงาน และการจัดสร้างห้องปฏิบัติการดนตรี 2.การสร้างสรรค์ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ การอำนวยการสั่งการ การจัดหาเครื่องดนตรีและอุปกรณ์

ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและการค้นหาผู้เรียนและผู้สอน 3.การทบทวนซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความมีคุณภาพและความเพียงพอของเครื่องดนตรี ผลงานเป็นที่ยอมรับ และความสนใจความเอาใจใส่ของผู้เรียนผู้สอน และ 4.การปรับปรุงซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ การจัดการเรียนการสอน การฝึกซ้อม ผู้ปกครอง ชุมชน ให้การสนับสนุน และชุมชนยอมรับในความรู้ความสามารถของนักเรียน

5.2 ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า 1) ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านแนวคิดและทฤษฎี ด้านหลักการและเหตุผล ด้านการวางแผนบริหารจัดการประกอบด้วยการจัดสรรงบประมาณ การจัดตั้งคณะทำงาน การจัดทำโครงการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน การจัดห้องปฏิบัติการดนตรีไทย และการจัดหาเครื่องดนตรีไทย และอุปกรณ์ ด้านกระบวนการปฏิบัติประกอบด้วยการสร้างความร่วมมือกับชุมชน การดำเนินโครงการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน การจัดสรรผู้สอน การจัดสรรผู้เรียน การฝึกซ้อม การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีไทยทั้งในและนอกโรงเรียน และการเข้าร่วมประกวดแข่งขันดนตรีไทย และด้านการประเมินผลการใช้ปฏิบัติซึ่งเป็นการตรวจสอบและประเมินแผนบริหารจัดการ และประเมินกระบวนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนรูปแบบการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย ของนักเรียน ทั้งนี้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นได้ขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพเดมมิง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Plan) ประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมดนตรีไทยของสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การจัดตั้งคณะทำงาน การจัดทำโครงการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน การจัดห้องปฏิบัติการดนตรีไทย และการจัดหาเครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์ ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วยการสร้างความร่วมมือกับชุมชน การดำเนินโครงการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียน การจัดสรรผู้สอน การจัดสรรผู้เรียน การฝึกซ้อม การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีไทยทั้งในและนอกโรงเรียน และการเข้าร่วมประกวดแข่งขันดนตรีไทย ขั้นการตรวจสอบ (Check) ประกอบด้วยประเมินแผนบริหารจัดการ และประเมินกระบวนการปฏิบัติ และขั้นการปรับปรุงแก้ไข (ACT) ประกอบด้วยปรับปรุงแก้ไขขั้นการวางแผนและขั้นการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับขั้นการวางแผนและขั้นการลงมือปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา (Demming, 1986 as cited in Anderson et al, 1994) และผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกสสิณี ชิวปรีชา และชญาพิมพ์ อุสาโห (2556) พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลัก ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการบริหารประกอบด้วยการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก และส่วนที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้และเงื่อนไขของความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินิจ สังข์พันธ์ (2564) พบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน (Plan) ประกอบด้วย (1) กำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา (2) จัดสรรงบประมาณ การดำเนินโครงการ (3) จัดทำโครงการส่งเสริมดนตรีไทยของสถานศึกษา (4) คัดเลือกทีมงานผู้รับผิดชอบโครงการ (5) จัดตั้งวงดนตรีไทยประจำโรงเรียน (6) จัดห้องซ้อมดนตรีไทย และ (7) สนับสนุนเครื่องดนตรีไทย 2) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Do) โดยการนำแผนการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษามาสู่ขั้นตอนในการปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสามารถด้านดนตรีไทยประกอบด้วยแนวทางดังนี้ (1) จัดประชุมชี้แจงแนวทางในการใช้รูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่สร้างไว้ รายละเอียดของโครงการและการดำเนินโครงการฯ (2) ดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยตามแผนที่ได้กำหนดไว้ (3) ฝึกซ้อมวงดนตรีประจำโรงเรียน

(4) เชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ (5) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (6) โรงเรียนนำวงดนตรีไทยให้บริการสังคมในงานพิธีต่าง ๆ และ 7) เข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขันดนตรีไทย 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) โดยคณะผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษาดำเนินการตรวจสอบแผนการดำเนินการ ความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์เครื่องดนตรีไทย กระบวนการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา ได้แก่ กระบวนการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินการ ใช้รูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา กระบวนการดำเนินโครงการ การฝึกซ้อมดนตรีไทยของนักเรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนของการนิเทศ ติดตาม กระบวนการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการบรรลุตามแผนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบมาใช้ในการพัฒนาและดำเนินการปรับปรุงโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยต่อไป และ 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขแผนงาน (Act) โดยคณะผู้บริหาร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 3 จากผลการนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบมาดำเนินการปรับปรุงแผนการดำเนินโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษา และปรับปรุงขั้นการลงมือดำเนินการอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการเล่นดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสถานศึกษาสามารถส่งนักเรียนเข้าร่วมการประกวดแข่งขันดนตรีไทยในระดับต่าง ๆ ได้ ตลอดจนนักเรียนได้รับรางวัล และสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีเอกลักษณ์ด้านดนตรีไทย และ 2) ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมคู่มือการใช้รูปแบบฯ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินิจ สังสัพพันธ์ (2564) พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

5.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า 1) คะแนนผลการแข่งขันความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันทักษะดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรมระดับชาติประจำปี 2565 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.41 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.29 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินิจ สังสัพพันธ์ (2564) พบว่า หลังทดลองใช้รูปแบบฯ นักเรียนมีความสามารถด้านดนตรีไทยโดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 5) ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาหนัน กฤษณมรณย์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมศัพท์สังคีตและเทคนิคการบรรเลงดนตรีไทยผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในการถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทยจากการดำเนินโครงการด้วยสื่อการเรียนรู้แอฟพลิเคชั่นผู้ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5.4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พินิจ สังสัพพันธ์ (2564) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พินิจ สังสัพพันธ์ และสุริพร อนุศาสนนันท์ (2562) พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มี

ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยประกอบด้วยด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องสามารถนำไปใช้บริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยได้

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ หรือศึกษาสภาพปัจจุบันด้านนโยบายของสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา หรือเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมนโยบายของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย

6.2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ หรือศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการสนับสนุนของผู้บริหารที่ส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา หรือวิจัยเรื่องศึกษาแนวทางการสนับสนุนของผู้บริหาร

6.2.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทยของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางกลุ่มสาระเรียนรู้ ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกสสิณี ชิวปรีชา และชญาพิมพ์ อุสาโห. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 41(3), 147-159.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2562). ประวัติดนตรีไทยศึกษา : มุมมองทางทฤษฎีการศึกษา. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 2(40), 35-51.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2564). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ตักสิลา.
- ปราณี เพียรชนะ. (2560). *กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงและการปรับตัวดนตรีไทยของ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ ศิลปินแห่งชาติ [ปริญาตริยางคศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิ่นพงษ์นิต ปัญญะสังข์. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีและนาฏศิลป์สำหรับการส่งเสริมทักษะการขับร้องและความสามารถในการทำงานเป็นทีมในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *นวัตกรรมเพื่อสุขภาพและสังคมในยุคดิจิทัล. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563*
The 7th National Conference Nakhon Ratchasima College (The 7th NMCCON 2020). วิทยาลัยนครราชสีมา นครราชสีมา.
- ปาหนัน กฤษณมณีย์, ศรัทธา จันทมณีโชติ, คชาวุธ พรหมลิล, และไกรศิลป์ โสตานิล. (2565). การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมศัพท์สังคีตและเทคนิคการบรรเลงดนตรีไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 6(2), 17-31.

- พินิจ สังสัพพันธ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย [ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2564). รูปแบบการบริหารวิธีอนุรักษ์ดนตรีไทยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. โรงเรียนบ้านชะวอด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, กระทรวงศึกษาธิการ.
- พินิจ สังสัพพันธ์ และสุริพร อนุศาสนนันท์. (2562). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย. *วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส.)*, 17(3), 79-98.
- สุนัส ฤกษ์สมโภชน์ และพิระพงษ์ สิทธิอมร. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 8(2), 196-203.
- อภินันท์ พฤกษ์ศรี และประชุม รอดประเสริฐ. (2563). กระบวนการบริหารจัดการวงดนตรีไทยเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 20(2), 16-30.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, J. C., Rungtusanatham, M., & Schroeder, R. G. (1994). A Theory of Quality Management Underlying the Deming Management Method. *Academy of management Review*, 19(3), 472-509.